

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله آداب اسلام ۲۲

آداب مسائل زناشویی

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبة للمتقين،
ولا عدوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين
على آله و صحبه اجمعين.

شریعت غرّ رأی اسلام در ارتباط با جماع و آداب نزدیکی،
پاره‌ای احکام و دستورات را بیان نموده که بر زن و شوهر
واجب است به آنها عمل نمایند و افعال و اعمالی که
موجب افتادن آنها در دایره حرام و کشانده شدنشان به
گناه و معصیت می‌شود، جداً اجتناب نمایند.
لازم است زن و شوهر از موارد ذیل پرهیز نمایند:

۱- سخن گفتن با مردم در رابطه با مسائل زناشویی

سخن گفتن با مردم در رابطه با مسائل زناشویی بین زن و شوهر صراحتاً یا به صورت کنایه، حرام است.
در این باره «مسلم» و «ابوداود» از ابوهریره رضی الله عنه روایت کرده‌اند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمودند: بدترین مردم از لحاظ ارزش و منزلت نزد خداوند متعال در روز قیامت مردی است که با زنش نزدیکی می‌کند، سپس اسرار همسرش را فاش می‌سازد.
همچنین «احمد و ابوداود» از ابوهریره رضی الله عنه روایت نموده‌اند که گفته: با رسول خدا صلی الله علیه وسلم نماز خواندیم، پس از اتمام نماز رو به ما کرد و فرمود: آیا در بین شما مردان، کسی هست که به نزد همسرش برود، در را ببندد. پرده را بیندازد (با زنش همبستر شود) سپس از منزل خارج شود و بگوید با زنم

فلان و فلان کردم؟! «همه ساکت بودند ... پس پیامبر صلی الله علیه وسلم رو به زنان کرد و فرمود: آیا کسی از شما در این باره سخن می‌گوید؟ دختری جوان به زانو برخاست و خود را بالا کشیده، سرش را بلند کرد تا رسول خدا صلی الله علیه وسلم او را ببیند و صدایش را بشنود. سپس گفت: آری! بخدا قسم هم از زنان و هم از مردان کسانی هستند که در این مورد سخن می‌گویند: رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمودند: آیا می‌دانید چنین کسانی به چه چیزی شباهت دارند؟! زن و مردی که چنین کاری می‌کنند مانند دو شیطان نر و ماده هستند که در راه به هم می‌رسند و با هم نزدیکی می‌کنند و مردم هم آنها را تماشا می‌کنند».

۲- نزدیکی مرد با همسرش در عقب (دُبُر) حرام است

در روایتی با سند خوب از «نسایی و ابن حبان» آمده است که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «خداوند به مردی که از راه عقب با زنش مجامعت می‌کند، نظر نخواهد کرد».

«ابن عدی، احمد، ابوداود» از پیامبر صلی الله علیه وسلم روایت کرده‌اند که فرمود: «کسی که با زنان از راه عقب [دُبُر] نزدیکی کند ملعون است».

اصحاب سنن غیر از [نسایی] روایت نموده‌اند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرمود: «کسی که با زن حائض نزدیکی کند یا از راه عقب با زنش مجامعت کند و یا نزد

کاهنی رود و گفته او را تصدیق کند، به راستی به آنچه بر محمد صلی الله علیه وسلم نازل شده، کافر گشته است.» «نسایی» از «طاووس» با سند صحیح روایت نموده که از ابن عباس رضی الله عنه در باره کسی که از راه عقب با زنش نزدیکی می‌کند، سؤال کردند، فرمود: «در مور کفر سؤال می‌کنید!!».

لذا بر زن لازم است که اگر شوهرش چنین خواسته‌ای مطرح کند و تهدید کند یا اصرار ورزد، یا وعده و وعیدش دهد، تسلیم نشود. و چنانچه زن تقاضای همسرش را در این مورد اجابت کند، مانند شوهرش گناهکار خواهد بود، زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم در حدیثی می‌فرمایند: «اطاعت از مخلوق در معصیت خالق روا نیست». [رواه احمد و حاکم]

شک و تردیدی نیست که نزدیکی در عقب زن، مضرّ صحت و سلامتی و منفی ارزشها و کمالات اخلاقی است و نشانه‌ای بارز است از نشانه‌های بی‌بندوباری و انحراف، و جز انسانهای دون و فرمایه و کسانی که غیرت و مردانگی‌شان از بین رفته، کسی دست به این عمل شنیع و کثیف نمی‌زند.

مجاہمت با زن در حالت حیض و نفاس حرام است

مجاہمت با زن در حال حیض و نفاس، حرام است، زیرا خداوند متعال فرمان داده که: «در حالت قاعدگی از (همبستری) با زنان کناره‌گیری نمایید.» (بقره: ۳۲)

اما حرمت نزدیکی با زن در حالت «نفاس» از طریق قیاس ثابت شده از اینرو که فقها، نفاس را بنابر اشتراک علت و سبب آن با حیض قیاس کرده‌اند، و نیز از طریق اجماع هم حرمت آن ثابت شده است.

البته در حالت حیض یا نفاس، بهره‌گیری و تمتّع از زن با پوشش در فاصله ناف و زانوهای جایز است و استمتاع بدون لباس (در فاصله زانوهای و ناف) حرام است. چنانکه در این مورد «ابوداود» از عبدالله بن سعد روایت نموده که گفته: از رسول خدا صلی الله علیه وسلم پرسیدم: در حالیکه همسر من دوران قاعدگی را می‌گذارند، تا چه حد می‌توانم با وی رابطه جنسی داشته باشم؟ حضرت پاسخ دادند: «استمتاع از روی لباس برایت جایز است».

در حدیثی که شیخین روایت نموده‌اند آمده است که: «پیامبر صلی الله علیه وسلم با یکی از زنان [که در حالت حیض بود] مباشرت نمی‌کرد، مگر اینکه به وی دستور می‌داد که شلوار بپوشد».

البته فلسفه تحریم نزدیکی با زن بدون شلوار این است که احتمال دارد، نفس اماره فرد را وادار به فعل حرام کند که از جنبه شرعی حرام و از لحاظ بهداشتی مضر می‌باشد و بنابر آنچه در ضرب‌المثل آمده، کسی که گرد گودالی بچرخد احتمال دارد در آن سقوط کند. پس ضروری است که انسان مسلمان در امور دینی و حفظ سلامتی خویش محتاط باشد و جانب تقوی و پرهیز را در زندگی و اعمال و رفتار خود رعایت کند.

از جنبه پزشکی نیز ثابت شده است که نزدیکی در حالت حیض و نفاس زیانهای ذیل را به دنبال خواهد داشت: ۱- التهاب دستگاه تناسلی زن که چه بسا پیش می‌آید که این التهاب به رحم و تخمدانها نیز سرایت کند که موجب خطرات جدی می‌باشد و گاهی اوقات باعث عقیمی و نابازی در زن می‌شود.

۲- ورود مواد حیض به آلت تناسلی مرد موجب التهاب چرکین شبیه سوزاک می‌گردد و چه بسا دامنه این التهاب بیضه‌ها را در برمی‌گیرد و باعث عقیمی مرد می‌گردد. و چنانچه میکروبهای عامل سفلیس در خون حیض وجود داشته باشد، مرد هم مبتلا خواهد شد. بنابراین نزدیکی با زن در طول این مدت باعث ناباروری در زن و مرد می‌گردد و نیز باعث تضعیف سلامتی و التهاب اعضای تناسلی شده و ضرر و زیان آن فراوان می‌شود.

از این جهت پزشکان در تمامی کشورها، خصوصاً ممالک پیشرفته اتفاق نظر دارند که از جنبه جنسی باید در این مدت معین، از زنان فاصله گرفت. این مطلب را قرآن کریم، این کلام پروردگار عظیم به صراحت بیان فرموده، آنجا که می‌فرماید: [ای پیامبر صلی الله علیه وسلم] از تو در مورد حیض می‌پرسند. بگو: حیض آزاری است. پس در مدت حیض از زنان کناره‌گیری نمایید.» (بقره: ۳۲) بنابر رأی جمهور فقها، کسی که با زن خود در حالت حیض یا نفاس نزدیکی کند باید کفّاره بدهد و از این

عمل خویش صادقانه توبه نماید و با پشیمانی و اظهار ندامت از خدای عزوجل طلب عفو و بخشش کند. بنابر مذهب ابن عباس، قتاده، اوزاعی، اسحاق، احمد - در روایت دوم - و شافعی - در قول قدیمش - شوهر باید معادل یک دینار (۱۲ درهم نقره) و یا نیم دینار بر حسب اینکه توانمند باشد یا فقیر و یا اینکه خون حیض سرخ یا زرد باشد، باید صدقه بدهد. این میزان کفاره را بر اساس حدیثی که اصحاب سنن و طبرانی از ابن عباس روایت کرده‌اند، استنباط نموده‌اند. در حدیث آمده که پیامبر خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: «کسی با زنش در حالت حیض نزدیکی کند یک یا نصف دینار باید صدقه بدهد.» و در روایت «ترمذی» آمده است که: «اگر خون قرمز بود یک دینار و اگر زرد بود نصف دینار صدقه بدهد».

بنابر احتیاط بهتر این است کسی که با همسرش در حالت حیض یا نفاس مجامعت کرده هم صادقانه توبه نصوح نماید و هم کفاره بدهد. شاید خداوند متعال از اشتباهش درگذرد و گناهش را عفو فرماید.

۳- بر زن حرام است که هرگاه شوهرش از او تقاضای همبستری کند، از فرمانش سرپیچی نماید. در این مورد شیخین روایت نموده‌اند که پیامبر صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند: «هرگاه مردی، همسرش را برای همبستری فراخواند و زن امتناع ورزد و مرد شب را خشمناک سپری کند، ملائکه خداوند تا صبح آن زن را لعن و نفرین خواهند کرد.» و در روایتی دیگر آمده است

که: «ملائکه خدا او را لعنت می‌کنند مگر اینکه شوهرش از او خشنود شود». شایسته است زن خواسته و سلیقه همسرش را در آرایش و روابط عاطفی و ملاطفت جنسی، رعایت کند و در اوقات ویژه‌ای که شوهر نیاز به رابطه جنسی دارد تقاضای جنسی او را پاسخ گوید، تا اینکه رابطه بین او و شوهرش مستحکم شده و مودت و دوستیشان عمیق گردد و گر نه زندگی زن از سادگی به سختی و بدوقاتی مبدل خواهد شد و در نهایت این روابط بد و نادرست باعث جدایی یا طلاق خواهد گردید.

۳- توصیه‌های پزشکان و فقهاء

الف - توصیه می‌شود که در اشباع غریزه جنسی باید حد اعتدال و میانه‌روی را رعایت نمود، حد اعتدال رابطه جنسی دوبار در هفته است که با توجه به شرایط زندگی زوجین و محیط زندگی آنها می‌توان این مقدار را زیاد یا کم کرد، چرا که اندازه آن برای حفظ عفت و ارضای نیاز جنسی به فرد بستگی دارد. اما در این باره نباید افراط و زیاده‌روی نمود زیرا باعث ضعف جسمانی و عقلی و ناتوانی در جهت ایفای وظایف و مسئولیت‌های زندگی می‌شود و از طرفی توانایی حمل و ادای مسئولیت دینی را نیز کم خواهد کرد.

ب - معاشرت و ملاسمه و آمادگی زن و شوهر قبل از نزدیکی که در مورد آن بحث شد.

ج - با توجه به روحیه حساس زن، مرد باید موقعیت مناسبی برای انجام عمل جنسی انتخاب کند. اگر نزدیکی در شرایطی انجام گیرد که زن مریض یا خسته باشد موجب حالات تنفر و بیزاری در زن می‌شود و نوعی بغض و نفرت در زن نسبت به مرد ایجاد می‌شود که گاهی اوقات منجر به جدایی می‌گردد.

د - نزدیکی در تمامی ماهها، روزها و ساعات جایز است، زن و شوهر در هر لحظه‌ای از شب یا روز که بخواهند می‌توانند نزدیکی کنند. البته غیر از اوقاتی که شریعت حرام نموده است. مانند: روزه‌دار بودن مرد و زن [روزه فرض] یا در حالت حیض و نفاس بودن زن و ...، لیکن نزدیکی کردن در شب و روز جمعه سنت است، دلیل آن حدیثی است که «بخاری» روایت کرده که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده: «کسی که [در ساعات اولیه] روز جمعه غسل جنابت کند، سپس به نماز جمعه برود مانند آن است که شتری قربانی کرده باشد و کسی که در ساعات دوم چنین کند مثل این است که گاوی قربانی کرده است و کسی که در ساعت سوم چنین کند مثل این است که مرغی قربانی کرده و کسی که در پنجم چنان کند مانند بخشش تخم مرغی است. پس هنگامی که امام خارج می‌شود، ملائکه حاضر می‌شوند و به صحبت‌هایش گوش می‌دهند».

در حدیثی دیگر از «ابوداود و نسایی» آمده است: «هر کس در روز جمعه زنش را وادار به غسل کند [با نزدیکی

کردن] و خود نیز غسل کند و اول وقت برای نماز خارج شود و زنش را وادار کند که اول وقت خارج گردد و پیاده به نماز برود، نه سواره و نزدیک امام بنشیند و به دقت گوش دهد و در هنگام خطبه خواندن امام، سخنان بیهوده نگوید، در هر قدم او پاداش یکسال روزه و نماز شب نوشته می‌شود».

هـ - زن نباید بدون اجازه شوهر روزه مستحبی بگیرد، دلیل ما روایتی است که رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرمود: «برای زن حلال نیست که روزه نفل بگیرد در حالی که شوهرش شاهد است [یعنی در سفر نیست] مگر اینکه از او اجازه بگیرد». [بخاری]

بدیهی است که اجازه گرفتن زن از شوهر برای روزه نفل به‌خاطر حفظ عفاف و پاکدامنی شوهر است.

آنچه بیان کردیم مهمترین نکات در ارتباط با مسائل جنسی از نظر شریعت غرای اسلام بود، و نیز مهمترین سفارشات ارزشمندی بود که پزشکان و متخصصان امر از نقطه‌نظر شریعت اسلام و از منظر علم و دانش بیان کردند. پس ای جوان تازه‌داماد! بر تطبیق دادن زندگیت براساس شریعت اسلام حریص باش تا از حرامها دور بمانی و زندگی زناشویی تو مطابق با اصول و مبادی باشد که اسلام وضع نموده است.

**وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله
و صحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.**